

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น 18

การเติบโตอย่างยั่งยืน

การสร้างการเติบโต
บนคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน
มีตราสัญลักษณ์

“อนุรักษ์ ฟื้นฟู คุ้มครอง อย่างมีส่วนร่วม
เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ และการเติบโตอย่างยั่งยืน”

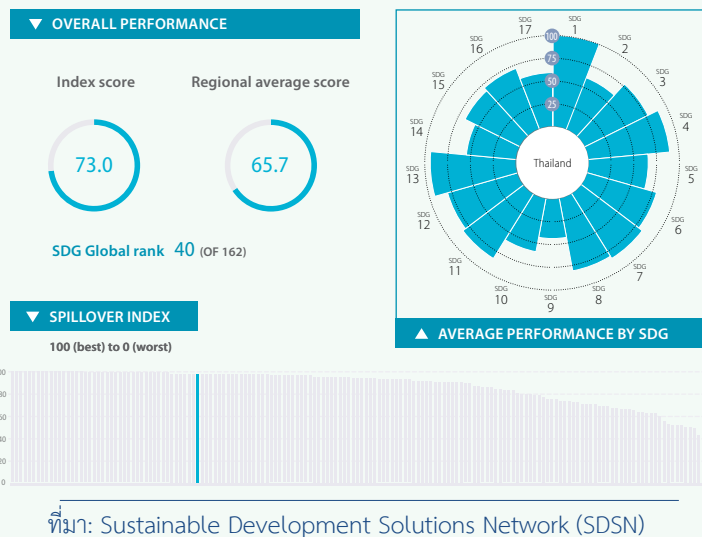

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ปันฟู และสร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพให้มีระบบนิเวศที่สมดุล สนับสนุนการเพิ่มพื้นที่สีเขียวทั้งในเขตเมืองและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การผลิตและการบริโภคไปสู่ความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ทั้งการดูแลฐานทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การบริหารจัดการมลพิษทั้งระบบ ตลอดจนการพัฒนาและดำเนินการ โครงการที่ยกระดับกระบวนการพัฒนาให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ **สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน**

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

180001

Country Profile THAILAND

30	Italy	75.8
31	Chile	75.6
32	Lithuania	75.1
33	Costa Rica	75.0
34	Luxembourg	74.8
35	United States	74.5
36	Bulgaria	74.5
37	Moldova	74.4
38	Australia	73.9
39	China	73.2
40	Thailand	73.0
41	Ukraine	72.8

ตามแผนแม่บทประเด็นข้างต้น ภายใต้เป้าหมาย **สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน** เมื่อพิจารณาจากการจัดอันดับของ Sustainable Development Report ในปี 2562 พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 40 จาก 162 ประเทศทั่วโลก ซึ่งบรรลุผลตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้อยู่ในระดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลกภายในปี 2565 แล้ว สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาตามมิติ 5P ของสหประชาชาติ ได้แก่ คุณภาพชีวิตของผู้คน (People) ความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (Prosperity) ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (Planet) สันติภาพ (Peace) และหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ของประเทศไทยให้มีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน และเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ในระยะยาวต่อไป

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการ เพื่อรักษาระดับของค่าเป้าหมายไว้ไม่ให้ตกลงจากเดิม ได้แก่ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี กลไกเครื่องมือ ที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้เพื่อบริหารจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และการยกระดับกระบวนการ โดยการสร้างความรู้ถึงความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีผลกระทบต่อสังคม รวมทั้งการบูรณาการร่วมกัน ระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

แผนแม่บทฯ ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 5 แผนแม่บทย่อย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้ (1) *การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว* มีแนวทางในการพัฒนาที่เน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง การรักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (2) *การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล* มีแนวทางในการพัฒนาที่เน้นการปรับปรุงฟื้นฟูและสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ ตลอดจนการพัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่ความสมดุลของฐานทรัพยากรและความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ (3) *การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ* มีแนวทางการพัฒนาที่เน้นการลดการปล่อย

ก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนมุ่งเป้าสู่การลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชน (4) *การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและจัดการสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ* ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล มีแนวทางการพัฒนาที่เน้นการกำหนดแนวทางเพื่อจัดการคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และแหล่งน้ำทะเลให้มีคุณภาพที่เหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ และการจัดการคุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือน รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตรายและกากอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ตลอดจนการจัดการสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และ (5) *การยกระดับกระบวนการเพื่อกำหนดอนาคตประเทศ* มีแนวทางการพัฒนาที่เน้นการส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย พร้อมทั้งพัฒนาเครื่องมือกลไก และระบบยุติธรรม ระบบประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อม และการจัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วมด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ตลอดจนพัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการเพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

180101

180102

180201

180301

180401

180402

180403

180501

แผนแม่บทย่อย การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน บนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

เป้าหมาย

การบริโภคและการผลิตของประเทศ มีความยั่งยืนสูงขึ้น

180101

การเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว เป็นการให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และเสริมสร้างทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงการลดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับชุมชน ประกอบกับการพัฒนาและส่งเสริมโรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม และเมืองอุตสาหกรรม ตามแนวทางอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนขับเคลื่อนเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน และส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้น จึงต้องอาศัยการส่งเสริม การพัฒนาระบบการผลิต และเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน

Country Profile THAILAND

2018 EPI Country Rank (out of 180)

121

EPI Score [0=worst, 100=best]

49.88

Population (millions)

68.9

Land Area (sq. km)

510,890

GDP (PPP 2011\$ billions)

1,080.0

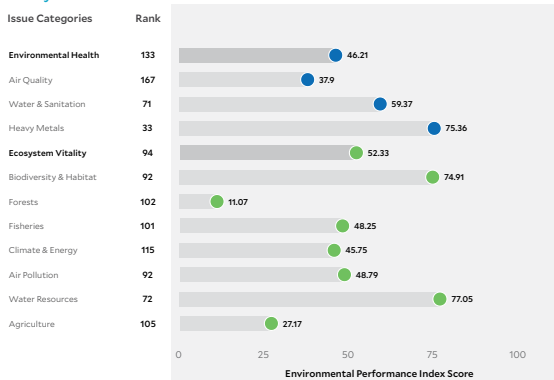
GDP per capita

15,683

SDG Index*

69.5

Country Scorecard

ที่มา: Yale Center for Environmental Law and Policy

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย โดยพิจารณาจากดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (คะแนน) จัดทำขึ้นโดย Yale Center for Environmental Law and Policy ซึ่งเป็นการประเมินสมรรถนะของสิ่งแวดล้อมผ่านดัชนีย่อย 10 ค่า ครอบคลุมประเด็นคุณภาพสิ่งแวดล้อม และประเด็นคุณภาพระบบนิเวศ โดยปี 2561 ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 49.88 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 121 จากทั้งหมด 180 ประเทศ โดยจำแนกเป็นคะแนนด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม 46.21 คะแนน เพิ่มขึ้นจากคะแนนฐาน 40.73 คะแนน และมีคะแนนคุณภาพระบบนิเวศ 52.33 คะแนน ลดลงจากคะแนนฐาน 52.36 คะแนนเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ามีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงในการบรรลุเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ 50 คะแนน ภายในปี 2565 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูล Sustainable Development Report 2019 เป้าหมายที่ 12 ความรับผิดชอบต่อการผลิตและการบริโภค พบว่าประเทศไทยมีคะแนนอยู่ที่ 79.5 จากเต็ม 100 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศใน ASEAN แล้ว ประเทศไทยอยู่ในช่วงค่าคะแนนใกล้เคียงกับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีค่าคะแนนสูงกว่า มาเลเซีย (77.1) และสิงคโปร์ (35) แต่ต่ำกว่าเวียดนาม (87.1) และกัมพูชา (97.1)

180101

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐได้กำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน อาทิ การส่งเสริมภาคการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งในภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร เช่น ชุมชนบ้านหินลาดใน จังหวัดเชียงราย ที่ดำรงชีวิตแบบวิถีพอเพียง เลือกบริโภคในสิ่งที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่แท้จริง เป็นต้น รวมทั้งภาคการท่องเที่ยว และมีการส่งเสริมการบริโภคโดยการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว เช่น มาตรการซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากสีเขียว เป็นต้น ตลอดจนการสร้างความรู้ความตระหนักรู้เกี่ยวกับการบริโภคอย่างยั่งยืน โดยโครงการในช่วงปี 2561-2562 ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มศักยภาพการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม ในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้วยการใช้ประโยชน์จากกากของเสีย อาทิ โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมด้วยระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาศักยภาพการใช้ประโยชน์กากของเสีย และโครงการส่งเสริมพัฒนาสถานประกอบการสีเขียว

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย นอกจากการส่งเสริมการพัฒนาระบบการผลิตและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องตามที่ได้ดำเนินการมาแล้ว ประเด็นท้าทายที่สำคัญคือ การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมทั้งการกำหนดมาตรการทางเศรษฐกิจ สังคม และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนฐาน 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านประมง ด้านป่าไม้ และด้านมลภาวะทางอากาศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการร่วมกับภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อร่วมกันให้ความสำคัญกับการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ โครงการเสริมสร้างสังคมคาร์บอนต่ำผ่านการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน โดยหน่วยงานภาครัฐควรกำหนดมาตรการการบังคับใช้กฎหมาย และการใช้กลไกเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และสังคม เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริม โดยเฉพาะในด้านประมง ด้านป่าไม้ และด้านมลภาวะทางอากาศ อาทิ การอุดหนุนผู้ทำประมงที่ใช้เครื่องมือประมงที่ถูกกฎหมาย การจัดการพื้นที่อนุรักษ์ป่าไม้อย่างเป็นระบบ และการให้สิทธิประโยชน์กับโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนาการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานให้เกิดการบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

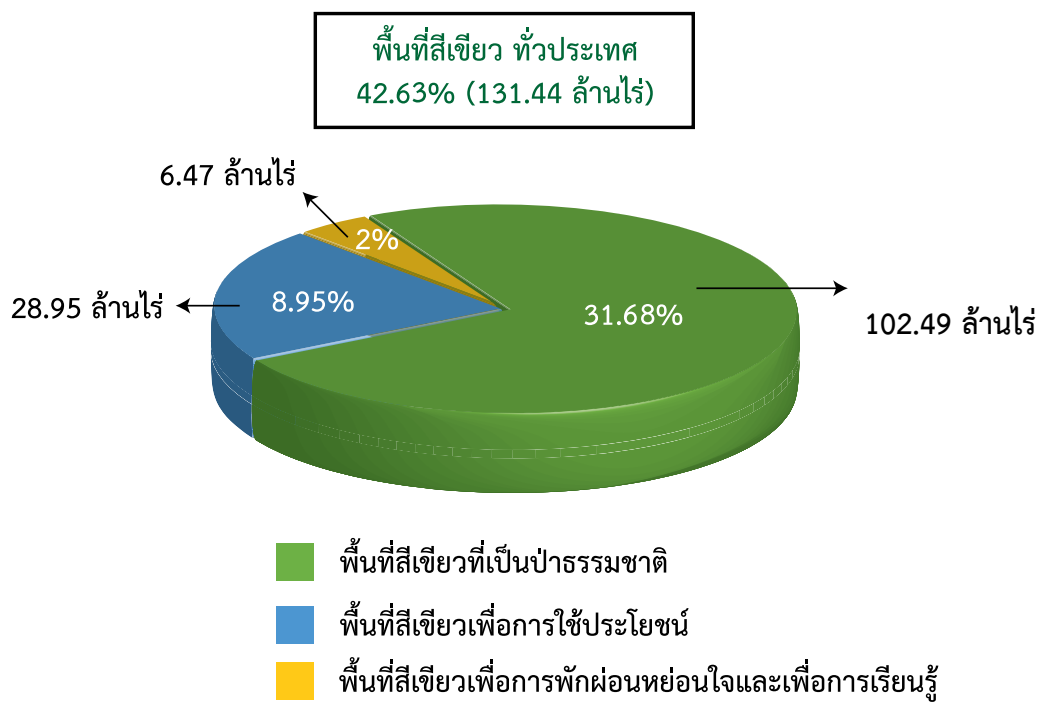
แผนแม่บทย่อย การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน บนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

เป้าหมาย

พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น

180102

การเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว เป็นการให้ความสำคัญกับการคุ้มครอง อนุรักษ์ และลดการสูญเสีย ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม และมุ่งเน้นการบริหารจัดการพื้นที่ป่าไม้ โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการหยุดยั้งการทำลายพื้นที่ป่า ตลอดจนพัฒนาองค์กรของรัฐและทุกภาคส่วนอย่างมีการบูรณาการทำงานร่วมกัน เพื่อตรวจสอบ ติดตาม เฝ้าระวัง และส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน โดยปัจจัยหลักที่ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายพื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น ได้แก่ การบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวของประเทศที่มีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ป่า

ที่มา: กรมป่าไม้

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย โดยพิจารณาจาก สัดส่วนพื้นที่สีเขียวทุกประเภท ได้แก่ พื้นที่ป่าธรรมชาติ พื้นที่ป่าเศรษฐกิจ พื้นที่สีเขียวในเมืองและชนบท รวมทั้งป่าในเมืองและชุมชนเพื่อการเรียนรู้พักผ่อนหย่อนใจ (ร้อยละของพื้นที่ทั้งประเทศ) โดยข้อมูลจากกรมป่าไม้ ปี 2561 พบว่า มีสัดส่วนพื้นที่สีเขียวซึ่งเป็นป่าธรรมชาติ 102.49 ล้านไร่ (ร้อยละ 31.68) พื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ 28.95 ล้านไร่ (ร้อยละ 8.95) พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบท 6.47 ล้านไร่ (ร้อยละ 2) รวมทั้งสิ้น 131.44 ล้านไร่ (ร้อยละ 42.63) จากข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่สีเขียวโดยเฉพาะพื้นที่ป่าธรรมชาติมีการเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจมีแนวโน้มการเพิ่มจำนวนขึ้นเช่นกัน

180102

การดำเนินการที่ผ่านมา รัฐบาลได้มีนโยบายที่ทำให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการประกาศเขตพื้นที่อนุรักษ์เพิ่มเติม และมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2562) รวมทั้งความเข้มงวดในการป้องกันปราบปรามการบุกรุกทำลายป่าไม้อย่างต่อเนื่อง และภาคประชาสังคมต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาพื้นที่ป่าให้มีความยั่งยืน ทำให้ทรัพยากรป่าไม้ได้รับการดูแลรักษา และมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ซึ่งโครงการในช่วงปี 2561 - 2562 ส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยตามแนวธรรมชาติ อาทิ โครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ เพื่อเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อรักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการบริหารจัดการที่ดิน โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาแนวเขตพื้นที่สีเขียว อาทิ โครงการยกระดับการรังวัดที่ดินด้วยระบบดาวเทียม (RTK GNSS Network)

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การเพิ่มขึ้นของประชากรและความต้องการใช้ที่ดินเพื่อเป็นปัจจัยในการผลิต อาทิ การทำเกษตรกรรม

การทำอุตสาหกรรม และเขตชุมชน ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ทำให้มีประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศ การสร้างความชัดเจนของการแบ่งเขตที่ดิน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ป่าและพื้นที่สีเขียวให้มากขึ้น เพื่อดูแลรักษาพื้นที่ป่าและพื้นที่สีเขียวให้คงสภาพสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย การเพิ่มพื้นที่สีเขียวทุกประเภทจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ต้องเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ป่าไม้และพื้นที่สีเขียวในชุมชน นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรดำเนินโครงการ กำหนดมาตรการหรือกลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน อาทิ โครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินของทั้งประเทศ โครงการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ การขยายผลมาตรการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าเพื่อเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง รวมถึงการปลูกไม้แนวตั้ง มาตรการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมเพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าไม้และส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

180201

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงปี 2561 – 2562 หน่วยงานภาครัฐ อาทิ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมประมง กรมเจ้าท่า และสถาบันการศึกษา ได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง การจัดการคุณภาพน้ำและขยะทะเลอย่างต่อเนื่องโดยมีการดำเนินงานผ่านโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวไทย โครงการบริหารจัดการขยะทะเล ตลอดจนการดำเนินงานผ่านการออกมาตรการควบคุม มาตรการทางกฎหมาย และการรณรงค์ต่าง ๆ อาทิ การจัดทำพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมเรือประมง และการจัดทำพระราชบัญญัติรักษาผลประโยชน์ทางทะเล พ.ศ. 2562

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย คือ การเสื่อมโทรมลงทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณของต้นทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทะเลชายฝั่ง อาทิ ปะการัง หญ้าทะเล และสัตว์ทะเลหายาก เนื่องมาจากการใช้ประโยชน์จากทะเลที่มีอัตราเพิ่มมากขึ้น ตามการเติบโตของประชากรและความเจริญทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยว การขาดข้อมูลทางวิชาการ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะ

ประเด็นต้นทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง นอกจากนี้ ความท้าทายด้านการวางแผนการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างเป็นระบบและการบูรณาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลเพิ่มขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งจัดทำแผนปฏิบัติการทางทะเล อาทิ แผนการบริหารจัดการประมงทะเลของประเทศไทย และดำเนินการให้ครอบคลุมประเด็นระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง อีกทั้งการใช้ประโยชน์จากทะเลโดยเฉพาะเพื่อการท่องเที่ยว และการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้สอดคล้อง กับขีดความสามารถในการรองรับในช่วงเทศกาลการท่องเที่ยว เพื่อเป็นกรอบในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรพิจารณาปรับปรุง ผลักดันกฎหมาย และมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งควรเร่งส่งเสริมสนับสนุนการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และสังคม ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อนำไปสู่ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลต่อไป

แผนแม่บทย่อย การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน บนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

เป้าหมาย

การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ของประเทศไทยลดลง

180301

การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ เป็นการให้ความสำคัญกับการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเน้นการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศในระยะยาวที่สอดคล้องกับการพัฒนาในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และพัฒนาการบริหารจัดการพิบัติภัยทั้งระบบ โดยคำนึงถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาวเป็นสำคัญ ตลอดจนการส่งเสริมแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจกในสาขาต่าง ๆ ทั้งพลังงานและขนส่ง กระบวนการอุตสาหกรรม และการจัดการของเสีย ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง จึงต้องอาศัยการมีนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการก๊าซเรือนกระจก การมีฐานข้อมูลในการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม

ผลการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ภายใต้ NAMA

ที่มา: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย โดยพิจารณาจากปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมในสาขาพลังงานและขนส่ง สาขากระบวนการอุตสาหกรรม และการใช้ผลิตภัณฑ์ และสาขาการจัดการของเสีย โดยข้อมูลจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าประเทศไทยสามารถลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้อย่างต่อเนื่องจากผลการดำเนินงานในปี 2556 ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลงเพียงร้อยละ 4 ต่อมาสามารถลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นร้อยละ 14 (คิดเป็นปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ที่ลดได้คือ 51.72 MtCO₂e) ในปี 2560 แสดงให้เห็นว่าสามารถบรรลุเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 12 ได้แล้ว

180301

การดำเนินการที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐได้มีการจัดทำแผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี 2564 - 2573 ใน 3 สาขาหลัก ได้แก่ สาขาพลังงาน และการขนส่ง สาขากระบวนการอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ และสาขาการจัดการของเสีย ซึ่งโครงการในช่วงปี 2561 - 2562 เป็นการดำเนินงานที่เน้นการจัดทำร่างกฎหมายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศฉบับแรกของไทย และการจัดทำยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำ การปรับปรุงกลไกทางการเงินของประเทศ อาทิ การเสริมสร้างบทบาทของกองทุนสิ่งแวดล้อม ในการสนับสนุนทางการเงินแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดทำโครงการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนการส่งเสริมภาคการผลิตที่คำนึงถึงการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อาทิ โครงการส่งเสริมการผลิตที่ลดอัตราการเกิดก๊าซเรือนกระจก โดยการขอรับรองฉลากคาร์บอน โดยการดำเนินงานในระยะต่อไปควรมุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าประเทศไทยสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้อย่างบรรลุเป้าหมาย

ระดับแผนแม่บทย่อยที่กำหนดไว้แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อการรักษาสถานภาพเป้าหมายให้คงไว้และพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการมากยิ่งขึ้น ควรให้ความสำคัญกับประเด็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระหว่างสาขาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนมุ่งเน้นการหานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ลดลงอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย เพื่อรักษาสถานภาพเป้าหมายให้คงไว้และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แนวทางการพัฒนาจึงจำเป็นต้องดำเนินโครงการหรือมาตรการที่สำคัญ เช่น โครงการส่งเสริมวิจัยและการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ทันสมัย เพื่อลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสถานการณ์ก๊าซเรือนกระจก โครงการส่งเสริมการจัดทำคาร์บอนฟุตพริ้น และมาตรการการเปลี่ยนรูปแบบการเดินทางและการขนส่ง รวมทั้งการขยายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกไปยังสาขาอื่น ๆ นอกเหนือจากสาขาที่ดำเนินการอยู่แล้ว

แผนแม่บทย่อย การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

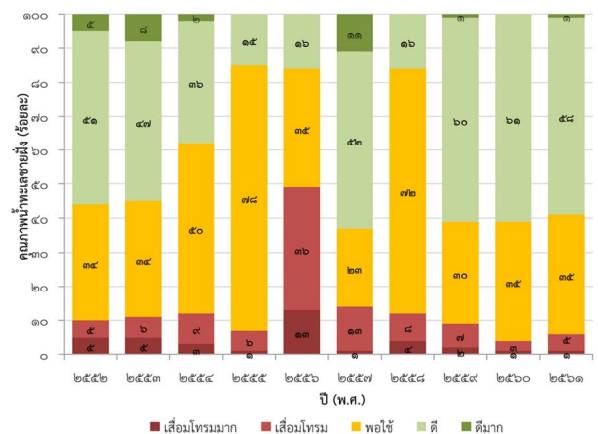
เป้าหมาย

คุณภาพของน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์

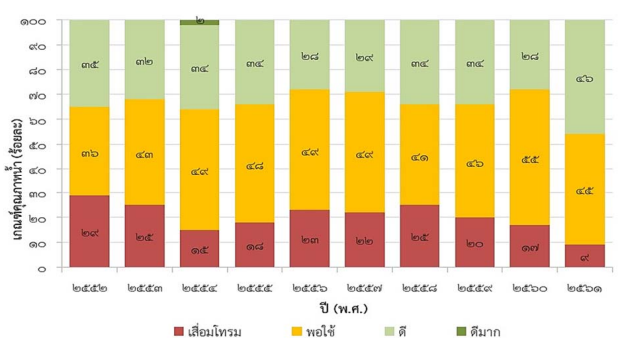
180401

การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการจัดการมลพิษที่เป็นแหล่งกำเนิด ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการหรือควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดในเชิงพื้นที่ และกำหนดแนวทางที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการป้องกันผลกระทบโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีระบบนิเวศที่เปราะบางและพื้นที่เสี่ยง เพื่อลดและควบคุมมลพิษทางน้ำตามหลักการจัดการมลพิษตั้งแต่ต้นทาง โดยปัจจัยหลักที่ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ ได้แก่ การมีนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการมลพิษทางน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การมีกลไกและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ด้านการจัดการมลพิษทางน้ำ และการขับเคลื่อนการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำอย่างเป็นรูปธรรม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย โดยพิจารณาจากคุณภาพของน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำทะเล และแหล่งน้ำใต้ดิน อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมกับประเภทของการใช้ประโยชน์ (ร้อยละของพื้นที่เป้าหมายทั้งหมด) ปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลที่สามารถแสดงถึงการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้ แต่สามารถสรุปสถานการณ์โดยสะท้อนได้จากข้อมูลแนวโน้มสถานการณ์คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ในปี 2561 พบว่า อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดี ร้อยละ 91 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 83 ในปี 2560 และอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 9 ลดลงจากร้อยละ 17 ในปี 2560 โดยไม่มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมากหรือเสื่อมโทรมมาก และจากข้อมูลแนวโน้มสถานการณ์คุณภาพน้ำบาดาล ในปี 2561 โดยทั่วไปยังคงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้บริโภคได้ แต่บางพื้นที่มีปริมาณธาตุเหล็กและแมงกานีส ในปริมาณสูง และมีการปนเปื้อนสารมลพิษที่ยังมีการติดตามและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบาดาล และจากข้อมูลแนวโน้มสถานการณ์คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง ในปี 2561 คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดีมาก ร้อยละ 94 ลดลงจากร้อยละ 96 ในปี 2560 โดยมีแหล่งน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

180401

การดำเนินการที่ผ่านมา รัฐบาลได้ดำเนินการจัดทำกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เพื่อบูรณาการการบริหารจัดการพื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ โดยทุกหน่วยงานสามารถบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน ในช่วงปี 2561 - 2562 โครงการส่วนใหญ่เป็นโครงการจัดการปัญหาน้ำเสียที่ปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ และระบบบำบัดน้ำเสีย โดยการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้ง อาทิ โครงการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาคูณภาพน้ำและน้ำเสีย

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การขยายตัวอย่างไร้ทิศทางของชุมชนเมือง และภาคการผลิต โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรม ส่งผลให้การรวบรวมน้ำเสียไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และต้นทุนในการจัดการน้ำเสียสูงกว่าที่จำเป็น ดังนั้น ความท้าทายที่สำคัญคือการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียให้สอดคล้องกัน รวมทั้งการสร้าง ความเข้าใจกับผู้ใช้น้ำถึงภาระความรับผิดชอบในการจัดการน้ำเสีย บนหลักการผู้สร้างมลพิษเป็นผู้จ่าย

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้คุณภาพของน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเร่งดูแลควบคุมคุณภาพน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดในพื้นที่ชุมชนและอุตสาหกรรม อาทิ การติดตั้งถังดักไขมันในครัวเรือนหรือร้านค้าในชุมชน โดยให้มีการติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียก่อนระบายสู่แหล่งน้ำอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งมุ่งเน้นการสร้าง ความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหามลพิษทางน้ำ โดยการเผยแพร่รายงานคุณภาพน้ำแบบออนไลน์ตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการต่าง ๆ หรือประชาชนทั่วไปได้ทราบ รวมทั้งต้องส่งเสริมการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อบังคับใช้ในการจัดการน้ำเสียให้เป็นรูปธรรม อาทิ การผนวกรวมค่าจัดการน้ำเสียกับค่าน้ำประปา

แผนแม่บทย่อย การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ
ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

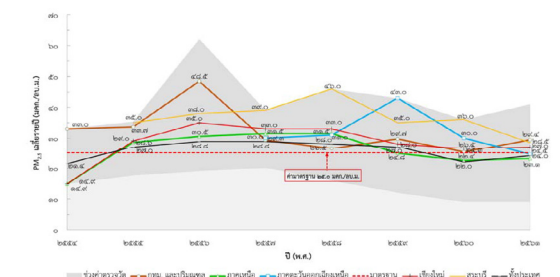
เป้าหมาย

คุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือน อยู่ระดับมาตรฐานของประเทศไทย

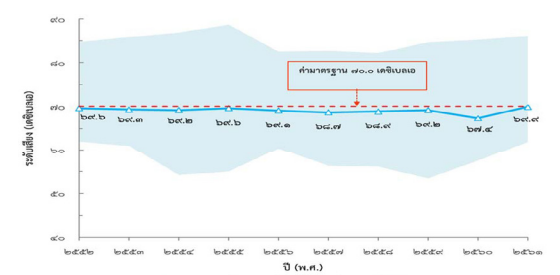
180402

การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการจัดการมลพิษที่เป็นแหล่งกำเนิด ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการหรือควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดในเชิงพื้นที่ และกำหนดมาตรฐานการควบคุมการระบายมลพิษทางอากาศในรูปของปริมาณรวม ตลอดจนกำหนดมาตรการควบคุมปริมาณการจราจรหรือยานพาหนะในพื้นที่เพื่อติดตาม ตรวจสอบ เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่ของตนเอง โดยการมีนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการมลพิษทางอากาศ เสียง และการสั่นสะเทือนอย่างมีประสิทธิภาพ การมีกลไกและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ด้านการจัดการมลพิษ และการร่วมรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย โดยพิจารณาจากคุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานประเทศไทย (ร้อยละของพื้นที่เป้าหมายทั้งหมด) ปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลที่สามารถแสดงถึงการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างไรก็ตาม มีข้อมูลการรายงานที่สะท้อนสถานการณ์ ได้แก่ ข้อมูลปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) เฉลี่ยรายปีและค่าเฉลี่ยรายพื้นที่ ในปี 2561 พบว่า คุณภาพอากาศ ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน มีค่าเฉลี่ยรายปีทั้งประเทศค่อนข้างคงที่ จาก 41.0 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร (มกก./ลบ.ม.) ในปี 2560 เป็น 42.0 มกก./ลบ.ม. ในปี 2561 และยังคงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน มีค่าเฉลี่ยรายปีทั้งประเทศเพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่ค่าเฉลี่ย 22.0 มกก./ลบ.ม. เป็น 24.0 มกก./ลบ.ม. ในปี 2561 แต่ยังคงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเช่นกัน สำหรับสถานการณ์หมอกควันและจุดความร้อนสะสม ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ พบว่าจำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐาน ในปี 2561 เท่ากับ 34 วัน ลดลงจากปี 2560 ที่เท่ากับ 38 วัน หรือร้อยละ 11 สำหรับข้อมูลระดับเสียงบริเวณพื้นที่ริมถนนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในปี 2561 ค่าเฉลี่ยของระดับเสียงเฉลี่ย (Leq) 24 ชั่วโมง เท่ากับ 69.9 เดซิเบลเอ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ (มาตรฐานระดับเสียงเฉลี่ย (Leq) 24 ชั่วโมง กำหนดไม่เกิน 70 เดซิเบลเอ) ซึ่งปี 2560 เท่ากับ 67.4 เดซิเบลเอ จะเห็นว่าระดับเสียงเพิ่มขึ้นจากปี 2560 อยู่ถึง 2.5 เดซิเบลเอ แต่ยังคงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ภายในปี 2565 ได้

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

180402

การดำเนินการที่ผ่านมา รัฐบาลได้ประกาศให้มีการแก้ไขปัญหามลภาวะด้านฝุ่นละอองเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการจัดทำแผนแม่บทด้านการจัดการคุณภาพอากาศของประเทศระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) อีกทั้งมีการใช้มาตรการเชิงรุกในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่วิกฤตตามแนวทางเชิงพื้นที่ ซึ่งทำให้คุณภาพอากาศ เสี่ยง และความสิ้นเปลืองในพื้นที่ตรวจวัด มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานสากล ยกเว้นค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ที่มีค่าเกินมาตรฐานในเมืองใหญ่และเขตอุตสาหกรรม

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากสภาพปัญหามลพิษทางอากาศ เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เห็นชัดเจนทั้งในเขตชุมชนขนาดใหญ่ และพื้นที่พัฒนาที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วของกิจกรรมอุตสาหกรรม การคมนาคม การจราจร และการก่อสร้าง ทำให้เกิดปัญหาการปล่อยฝุ่นละอองออกสู่อากาศ รวมถึงปัญหาการเผาในที่โล่งแจ้งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการเกิดปัญหามลภาวะทางอากาศ จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ (1) ความเข้มงวด

การบังคับใช้กฎหมายและมาตรการต่าง ๆ (2) การขาดความเป็นเอกภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ และ (3) การศึกษาวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อลดมลพิษทางอากาศ อาทิ รถสามล้อไฟฟ้า รถเมล์ไฟฟ้า รถจักรยานยนต์ไฟฟ้า ยังไม่สามารถพัฒนาในเชิงพาณิชย์ได้

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ แนวทางการพัฒนาจึงควรเร่งให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาด้านทางของระบบ อาทิ ผู้ผลิตต้องมีความรับผิดชอบต่อมลพิษที่จะเกิดขึ้นตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย และควรพัฒนาการนำมาตรการทางภาษีมาใช้ควบคุมดูแลสภาพเครื่องยนต์ของพาหนะ โดยการเก็บภาษีรถยนต์ที่มีเครื่องยนต์สภาพเก่า และมีการเผาไหม้เชื้อเพลิงไม่สมบูรณ์อย่างเข้มงวด รวมถึงมุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยี โดยการนำพลังงานทดแทน หรือพลังงานสะอาดมาใช้ อาทิ การส่งเสริมการใช้พลังงานไฟฟ้า ตลอดจนเร่งดำเนินการให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักรู้ โดยการประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนเข้าใจถึงความสำคัญของปัญหาและกลวิธีในการแก้ไขปัญหามลพิษ

แผนแม่บทย่อย การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

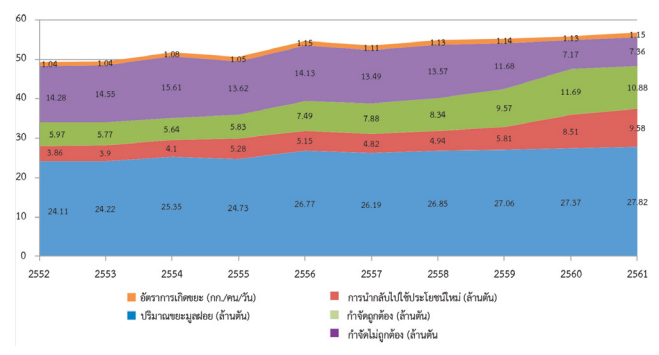
เป้าหมาย

การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตร และการอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

180403

การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการจัดการมลพิษที่เป็นแหล่งกำเนิด ให้ความสำคัญกับการป้องกันและลดมลพิษจากขยะและของเสียอันตราย รวมทั้งการบริหารจัดการควบคุมมลพิษจากการบำบัดกำจัดขยะ และของเสียอันตราย ด้วยการปรับปรุงฟื้นฟูสถานที่ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ พร้อมทั้งให้มีระบบการอนุญาตการระบายมลพิษและกำหนดมาตรฐานการควบคุมการระบายมลพิษจากสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ตลอดจนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนร่วมกันแก้ไขปัญหาในภาพรวมของประเทศบนฐานของความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตรและการอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงต้องอาศัยการมีนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อของเสียอันตรายสารเคมีในภาคการเกษตรและการอุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ การมีกลไกและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ด้านการจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตรและการอุตสาหกรรม และการร่วมรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหามลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย โดยพิจารณาจากดัชนีประสิทธิภาพการจัดการขยะ (คะแนน) ซึ่งจากข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศของกรมควบคุมมลพิษ ในปี 2561 พบว่า มีปริมาณขยะประมาณ 27.82 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.05 จากปี 2560 ที่มีปริมาณ 27.37 ล้านตัน เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนเมือง และการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง 10.88 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 38.85 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ลดลงร้อยละ 7.19 จากปี 2560 ที่มีปริมาณ 11.69 ล้านตัน ส่วนที่เหลือเป็นขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้องประมาณ 7.32 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 26.21 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.09 จาก 2560 ที่มีปริมาณ 7.17 ล้านตัน สำหรับของเสียอันตราย ในปี 2561 มีจำนวน 1.893 ล้านตัน ลดลงร้อยละ 27.91 จากปี 2560 ที่มีจำนวน 2.626 ล้านตัน แบ่งเป็นของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม จำนวน 1.2 ล้านตัน ของเสียอันตรายจากชุมชน จำนวน 0.638 ล้านตัน และมูลฝอยติดเชื้อ 0.055 ล้านตัน โดยปี 2561 มีค่าดัชนีประสิทธิภาพการจัดการขยะอยู่ที่ 0.64 ซึ่งยังต่ำกว่าคะแนนเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่กำหนด แต่มีความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดในปี 2565 (0.74)

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

180403

การดำเนินการที่ผ่านมา รัฐบาลได้ส่งเสริมนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการจัดการขยะมาอย่างต่อเนื่อง โดยถือว่าการจัดการขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติ กรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินการจัดทำแผนแม่บทด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านมลพิษและของเสียอันตรายระยะ 20 ปี (2561 - 2580) โดยการใช้หลัก 3R และแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมทั้งหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนแผนดังกล่าว ซึ่งโครงการในช่วงปี 2561 - 2562 ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการจัดการขยะ อาทิ โครงการพัฒนาสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่จากวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว โดยเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด 3R และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพโรงงานคัดแยกและรีไซเคิลซากผลิตภัณฑ์และอิเล็กทรอนิกส์

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ผลการดำเนินงานยังพบประเด็นท้าทาย คือ เนื่องด้วยปริมาณขยะที่มีจำนวนมากเกินความสามารถในการจัดการ ส่งผลให้รูปแบบและวิธีการในการจัดการขยะไม่เป็นไปตามหลักมาตรฐานสากลเท่าที่ควร อาทิ การกำจัดขยะไม่ถูกวิธี การขาดการคัดแยกขยะ จึงควรให้ความสำคัญต่อมาตรการลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิด และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะทั้งระบบให้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายต่อไป

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ แนวทางการพัฒนาจึงควรเร่งให้ความสำคัญกับการลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิด โดยการรณรงค์และสร้างความตระหนักรู้ให้ประชาชนและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยยึดหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญและผลกระทบที่จะตามมาตลอดจนมุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี และกลไกเครื่องมือด้านการจัดการมลพิษอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อกำหนดรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

แผนแม่บทย่อย การยกระดับกระบวนการ
เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

เป้าหมาย

คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรม ที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตที่ดี

180501

การยกระดับกระบวนการ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศเป็นบริบทที่สำคัญของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม อาทิ เทคโนโลยี นวัตกรรม และการบริหารจัดการ ดังนั้น การดำเนินงานในอนาคตจึงต้องมีกลไกสำคัญเพื่อเปิดโอกาสให้เกิดพื้นที่ของการทดลอง เติบโต นวัตกรรม นโยบาย และกฎหมาย ที่ตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม และมีประสิทธิภาพบนหลักของการมีส่วนร่วม โดยการยอมรับและปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม และมาตรการจูงใจเพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกที่ดีและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม

ตารางแสดงจำนวนอาสาสมัครด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แหล่งที่มา ทสม.	จำนวน ทสม. ก่อนปี 2557 - 2562
เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.)	222,892
เครือข่ายอาสาสมัครทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง (ทช.)	433
เครือข่ายเฝ้าระวังแจ้งเตือนธรณีภัยพิบัติ (ทธ.)	1,157
เครือข่ายและกลุ่มผู้ใช้น้ำ (ทน.)	3,122
กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำบาดาลในพื้นที่ ประสบภัยแล้ง (ทบ.)	187
เครือข่ายป่าไม้ (เครือข่ายราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า, เครือข่ายป่าชุมชน, เครือข่ายไฟป่า)	962
เครือข่ายราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสปป./อส.)	4,151
รวม	232,904

ที่มา: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

180501

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย โดยพิจารณาจากดัชนีการตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจุบัน ยังไม่มีข้อมูลที่สามารถแสดงถึงการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้ ทั้งนี้ สามารถเทียบเคียงข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็นความตระหนักรู้ของภาคประชาชน จาก (1) จำนวนอาสาสมัครด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลโดย กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2563 มีจำนวน 232,904 คน จากทุกเครือข่ายของหน่วยงานสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (2) การให้ความสนใจของภาคประชาชนและภาคเอกชน ปรากฏผ่านความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิ โครงการจิตอาสาพระราชทาน 904 วปร. รวมถึงภาคเอกชนได้มีการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบอาสาสมัครปลูกป่า กิจกรรมทำความสะอาดพื้นที่และชายหาดสาธารณะ กิจกรรมการเก็บขยะต่าง ๆ ฯลฯ

การดำเนินการที่ผ่านมา ในช่วงปี 2561 - 2562 หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินโครงการส่วนใหญ่ในการสร้างจิตสำนึกและความรู้ในการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานของรัฐ ประชาชน อาทิ โครงการการสร้างจิตสำนึกและความรู้ในการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โครงการค่ายเยาวชนรักษ์พงไพร โครงการพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน

180501

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการสร้างกลไกเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงยังคงมีประเด็นท้าทายที่สำคัญคือ มาตรการจูงใจ และการสร้างความยอมรับของประชาชน ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หน่วยงานภาครัฐด้านสิ่งแวดล้อมควรร่วมกับภาคเอกชนและประชาสังคม ในการดำเนินโครงการหรือมาตรการที่สำคัญ อาทิ มาตรการทางภาษีส่งเสริมให้ผู้ประกอบการโรงงาน ร่วมกับชุมชนดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โครงการจับคู่บริษัทไทยกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่และประชาสังคมร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน โครงการบุคคลต้นแบบด้านสิ่งแวดล้อม โครงการสำนักอนุรักษ์ชุมชนบ้านเกิด โครงการสร้างจิตสำนึกและความรู้ในการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โครงการลด ละ เลิกสร้างขยะด้วยตัวเรา

